

19 April 2004

Inledningstal

Finland och Sverige möts i Lund

Speech

Finland and Sweden in a European Perspective

Paavo Lipponen

*Talman, Finlands Riksdag
Speaker in the Finnish Parliament*

CFE Working paper series is published by
Centre for European Studies at Lund University

© 2004 Paavo Lipponen, and CFE
Editor: Magnus Jerneck
Layout: Mikael Sundström
ISSN: 1403-6754

This paper is also available in pdf-format at CFE's web site: www.cfe.lu.se

CENTRE FOR EUROPEAN STUDIES AT LUND UNIVERSITY:

Box 52
SE-221 00 LUND
Sweden

Phone: +46 (0)46-222 88 99
Fax: +46 (0)46-222 40 06
Email: cfe@cfe.lu.se

Speech by Paavo Lipponen

Finland och Sverige i ett europeiskt perspektiv

Inledningvis önskar jag sätta våra länder i ett längre historiskt perspektiv.

Finlands historia kan kort beskrivas genom tre vändpunkter, som jag tycker kan kallas lyckostötar – ”lucky strikes” – för vårt folk.

Först, att landet blev en integrerad del av Sverige från 1100-talet, och därigenom en del av den västeuropeiska kulturen. Katolicismen och kungaväldet betydde lag och ordning, ekonomisk utveckling och bildning. Finland fick ett nordisk-västeuropeisk styrelseskick och undvek bli en del av den östeuropeisk-ryska feodalismen.

Sedan, som det andra ”lucky strike”, blev Finland en autonom del av det ryska imperiet år 1809. Nationen föddes under 1800-talet, med egna institutioner. Den europeiska kulturen öppnades för finländare på ett helt nytt sett via Sankt. Petersburg. Hade Finland förblivit en del av Sverige, skulle vårt land ha hamnat i den europeiska periferin. Kulturen och ekonomin blomstrade kring sekelskiftet. Viktigast bland de nationella institutionerna blev riksdagen, som valdes med världens första helt moderna vallag år 1907.

Självständigheten år 1917, det tredje ”lucky strike”, gjorde nationen till en stat bland andra europeiska stater. Landet kunde undvika bli indraget i det ryska revolutionskriget. Försoningen efter det blodiga inbördeskriget gjorde Finland till en av de relativt få riktiga demokratierna under mellankrigstiden. Nationen var stark nog att kunna möta totalitarismens utmaning.

Under det andra världskriget hamnade Finland och Sverige mellan två aggressiva, totalitära krigsmaskiner. Det blev en kamp om överlevnad, som drabbade Finland hårdare. Men landet ockuperades aldrig – som det ända kontinentala land som deltog i kriget. I sommar kommer vi att fira sextioårsminnet av de stora slagen vid bl.a. Ihantala och Ilomantsi, som avgjorde Finlands öde. Vi tackar Sverige för dess stöd, särskilt de frivilliga svenskar som offrade sitt liv för nabofolkets frihet.

Efter kriget, under det kalla kriget, valde våra länder en neutralitetspolitik, som hade både likheter och olikheter.

Finland måste ingå en pakt med Sovjetunionen som både begränsade landets rörelsefrihet och stabiliserade det bilaterala förhållandet med supermakten. Det blev dock inget militärt samarbete mellan Finland och Sovjetunionen under hela efterkrigsperioden. Under president Kekkonens ledning utvecklade Finland en neutralitetspolitik, som blev framgångsrik i sitt primära syfte: att landet kunde integreras i de västliga demokratiernas strukturer. ESSK (Europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen) år 1975 var en stor framgång i förmedlarrollen, men var av sekundär betydelse som självändamål.

Sveriges neutralitetspolitik – alliansfriheten – karakteriserades av ett begränsat men viktigt samarbete med Nato, främst i underrättelseverksamhet. Hänsynen till Finland vägde tungt vid Sveriges vägval.

Sveriges identitet under det kalla kriget var mer västerländsk, präglad även med ett visst amerikanskt inslag, medan finländarna – trots den starka demokratiska traditionen – kände sig som ett specialfall, med ett speciellt öde som granne till en supermakt, till vilken man hade ett speciellt historiskt förhållande.

Finlands neutralitetspolitik var pragmatisk, medan den svenska alliansfriheten hade ett visst ideologiskt inslag.

x x x

Allt detta ändrades grundligt med Europas brytning i början av 1990-talet. Både Sverige och Finland valde medlemskap i EU. Det var ett politiskt beslut, som representerade historisk kontinuitet i båda länders efterkrigstida linje. Fördjupandet av EU:s integration och den planerade inre marknad utgjorde en utmaning, som tvingade fram medlemskapsansökan i ett defensivt syfte. Men både i Finland och i Sverige ville man också trygga inflytandet i det nya Europa, ett behov som EES inte kunde tillfredställa.

I EU har Finland och Sverige haft ett mycket nära samarbete med

huvudsakligen gemensamma politiska linje. Vi har hävdad de nordiska värden, liksom öppenhet, jämlikhet, miljön och välfärdssamhället. Vi har hävdad regionala intressen, men också från början försökt utveckla en balanserad linje för hela EU. Vi har drivit ekonomiska reformer, fullbordandet av den inre marknaden, en relativt liberal handelspolitik. Alliansfriheten har inte hindrat oss att aktivt och gemensamt påverka utvecklandet av unionens krishanteringsförmåga.

Det finns också betydande olikheter, även (dolda) konflikter mellan oss. En sådan härstammar från olika ekonomiska och geografiska utgångslägen. Sverige har varit en av de största nettobetalare, emedan Finland först nu så småningom börjar bli nettobetalare. Trots att våra länder samarbetade intensivt under framtidskonventet, har Sverige omfattat en (filosofisk) mellanstatlighetslinje, emedan Finland lägger större betydelse hos en stark kommission som de små medlemsländernas försvarare.

Att Sverige röstade nej till EMU utgör i och för sig en stor skiljelinje mellan våra länder, men återspeglar också olika filosofier, olika (europeiska) identiteter.

I Finland ordnade man ingen folkomröstning om Emu, men beslutet föregicks av grundliga utredningar och en bred debatt, med aktivt deltagande av fackföreningsrörelsen. Olika ekonomiska utvärderingar spelade en viktig roll, men i Finland såg man frågan mer än i Sverige ur politisk synvinkel och lade vikt för tryggandet av inflytande i unionen.

Det kan vara, att man hos den svenska eliten tänker sig kunna hävda sig mellanstatligt även utan Emu –medlemskap. Men det kan också vara fråga om mer djupgående identitetsskillnader hos våra folk.

Dr. Teija Tiilikainen, finska regeringens representant vid konventet, har i sin doktorsavhandling (*Europe and Finland. Defining the Political Identity of Finland in Western Europe, 1997*) på ett mycket intressant sätt analyserat vår europeiska identitet. Jag önskar här litet utveckla och tolka hennes tankar.

Både Finland och Sverige tillhör det protestantiska Europa som sedan reformationen har en stark nationalstatlig identitet, emedan Sydeuropa och

stora delar av västra Centraleuropa delar en katolsk identitet, vars sekulära uttryck är en positiv inställning till federalism. Den svenska euroskepticismen har ännu djupare rötter. Först pga. en stark alliansfrihetstradition, en ideologisk sådan. För det andra, pga. välfärdsideologin som en sekulär form av landets en gång missionära reformatoriska religion.

Det är ytterst viktigt, att man i Finland försöker förstå Sverige vid den vändpunkt där vi befinner oss i EU. Valet gäller samarbete eller konflikter i EU, konflikter som kan bli svåra och offentliga.

En av de potentiella grunderna till konflikter är de olika nettobetalpositionerna. Finland deltar inte i de sexs uppror och intar en mellanposition. Vi vill få stöd till våra regioner i Östra och Norra Finland, även våra industriella strukturproblemregioner med hög arbetslöshet. Samtidigt önskar vi, att EU visar solidaritet gentemot de nya medlemsstaterna.

Jag tror inte, att de sex nettobetalarlinjerna är hållbara. Unionen behöver resurser också för en aktiv europeisk och global roll i sina internationella relationer. Vi bör kunna satsa i forskning och utveckling.

Finland bör å sin sida acceptera den framtida nettobetalrollen. Vi kan inte förvänta oss att i evighet kunna få samma stödnivåer.

En reell konflikt över den filosofiska frågan om utvecklandet av EU tror jag är inte sannolik. Det är helt naturligt att Sverige, som icke-medlem av Emu skulle satsa mer på mellanstatligheten och följa den brittiska linjen. Men alla vet, att unionen inte har råd med en svag kommission under de storas direkta kontroll. Därutöver kommer vi att översvämmas av praktiska utmaningar som kräver gemensam politik och en förstärkning av unionen.

Vi måste lyckas med utvidgningen. Vi skall utforma en ny nabopolitik för våra nya grannar. Samarbetet med Ryssland och EU:s Nordliga Dimensionens politik bör förbättras. Unionen skall spela en starkare global roll och bli en riktig partner till USA. Lissabon –strategin bör verkställas i medlemsländerna. Kampen mot terrorismen och verkställandet av Tammerforsagendan bör intensifieras.

Här i Norden har vi viktiga utmaningar i anpassandet av Östersjösamarbetet till utvidgningen, i integrerandet av de baltiska staterna till det nordiska

samarbetet, i tryggheten av samarbetets fortsättning med Norge och Island, med deras medlemskapsperspektiv.

Säkerhetspolitiken utgör ett område där det händer mycket i och kring våra länder. Våra utrikesministrar har nyligen demonstrerat den nästan identiska alliansfrihetslinjen. Det var anmärkningsvärt hur starkt Leila Freivalds uttryckte sig i frågor om EU –solidariteten och partnerskap med USA.

I Finland förbereder regeringen som bäst en säkerhetspolitisk redogörelse. Senaste vecka gav regeringen redan ett uttalande om riktlinjerna för arbetet. Jag öskar här bara i korthet analysera vad som är nytt i vår säkerhetspolitik.

Det första elementet i vår säkerhetspolitik, det nationella försvaret, förblir oförändrat. Vi håller fast vid allmän värnplikt, det territoriella försvarssystemet med stor mobiliseringskapacitet, men utvecklar ännu rörligare, moderna brigader och enheter. En viss modernisering och rationalisering behövs dock även hos oss.

I de två andra elementen – europeiskt försvarssamarbete och Nato-samarbete – har det hänt någonting nytt.

Deltagandet i EU:s försvarssamarbete accepteras nu reservationslöst, inklusive deltagande i möjliga s.k. krävande operationer och det blivande s.k. struktursamarbetet. Finland delar EU:s solidaritet –punkt. Detta är helt klart trots att saken kan uttryckas litet svårbegripligt och motvilligt av regeringsmedlemmar. Det är bättre, att man, efter att ha fattat ett linjebeslut, slutar krångla och försöka göra Finlands bidrag så speciell som möjligt.

Finland kommer att fortsätta utveckla ett nära samarbete med Nato i Pff och det relevanta rådet. Optionen att kunna eventuellt bli medlem uttrycks nu tydligare än förr: medlemskapet – trots att man inte planerar att söka det – är ”ett reellt alternativ”. Vi har en öppen och saklig debatt i frågan. Mitt intryck är, att det så småningom blir en fråga om ”who’s calling the shots” att bestämma över tidpunkten för en ansökan.

Den nya traktaten om EU:s grundlag ger möjligheter till effektivare demokratisk kontroll av unionens beslutsfattande. De nationella parlamentens roll förstärks – i Finland har ju riksdagen från början haft en viktig roll och grundlig insyn i vår EU –politik.

Dialogen mellan våra parlament ökar och bör intensifieras. Finland och Sverige utgör på många sätt ett samhälle. Våra ekonomier har blivit djupt integrerade, med stora företagsfusioner. Finska investeringar i Sverige är av samma storlek som de andra största utländska investeringarna. I fortsättningen bör vi undvika en ändring i samarbetsandan: det är ett samarbete mellan jämlika partners, trots att det kan finnas en större aktieägare. Olika företagskulturer kan och bör kunna samexistera. Vi kan lära av varandra.

Vi bör också satsa mer på att lära oss känna varandras kulturer. I Finland kräver detta kunskaper i det svenska språket och förståelse vilken jättestor tillgång vår finlandssvenska minoritet utgör för landet.

Finland And Sweden in a European Perspective

By way of introduction I should like to put our two nations in a longer term historical perspective.

The history of Finland can briefly be described by reference to three turning-points which I think can be termed “lucky strikes” for our people.

The first was that Finland became an integral part of Sweden from the 12th century and as a result became part of Western European culture. Catholicism and the monarchy meant law and order, economic development and education. Finland acquired a Nordic and Western European form of governance and avoided becoming part of the Eastern European and Russian feudal system.

Next, the second “lucky strike”, Finland became an autonomous part of the Russian Empire in 1809. The nation was born during the 19th century, with its own institutions. European culture opened up for Finns in an entirely new way, via St. Petersburg. Had Finland remained part of Sweden our country would have been consigned to the periphery of Europe. Our culture and our economy flourished at the turn of the century. The Riksdag became the most important of the national institutions, elected in 1907 in accordance with the world’s first wholly modern electoral law.

Independence in 1917, the third “lucky strike”, made the nation a state among all the others in Europe. Finland was able to avoid being drawn into the Russian civil war. Reconciliation after Finland’s own bloody civil war made it one of the relatively few true democracies during the inter-war period. The nation was strong enough to meet the challenge of totalitarianism.

During the Second World War Finland and Sweden found themselves caught between two aggressive totalitarian war-machines. There ensued a struggle for survival, in which Finland suffered the more of the two. But Finland escaped occupation – the only continental country participating in the war to do so. This summer we shall mark the 60th anniversary of the major

battles at, among other places, Ihantala and Ilomantsi which decided Finland's fate. We are grateful to Sweden for its support, and especially so to the Swedish volunteers who gave their lives for the liberty of their neighbours.

x x x

After the War, during the Cold War, both our countries elected to follow policies of neutrality, in which there were both similarities and dissimilarities.

Finland had to enter into a pact with the Soviet Union which both limited our freedom of manoeuvre and stabilised the bilateral relationship with the super-power. However, at no stage in the post-war period was there military co-operation between Finland and the Soviet Union. Under the leadership of President Kekkonen Finland developed a neutrality policy which was successful in its primary objective of enabling Finland to be integrated into the structures of the western democracies. The Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE) was a great success in our role as mediators, even if of secondary importance as an end in itself.

Sweden's neutrality policy – freedom from alliances – was characterised by a limited but important co-operation with NATO, primarily in intelligence activities. Considerations relating to Finland weighed heavily in the determination of Sweden's path.

Sweden's identity during the Cold War was more Western, marked even by a certain American element, while the Finns, despite their strong democratic tradition, felt themselves to be a special case, with a special fate as the neighbour of a super-power with which we had a special historic relationship.

Finland's neutrality policy was pragmatic, whereas the Swedish freedom from alliances had a certain ideological element.

★ ★ ★

All this was fundamentally changed by the upheaval in Europe at the beginning of the 1990s. Both Sweden and Finland chose membership of the EU. It was a political decision which represented continuity in the post-war line of both countries. The EU's increasing integration and the plans for a single European market constituted a challenge which forced both of us to make applications for membership, for defensive purposes. But in both Finland and Sweden there was also a desire to protect our influence in the new Europe, a need which the European Economic Area could not satisfy.

Finland and Sweden have co-operated very closely in the EU, with a largely common political line. We have asserted the Nordic values, such as openness, equality, the environment and the welfare society. We have asserted regional interests, but have from the outset also tried to develop a balanced line for the whole of the EU. We have pursued economic reforms, the completion of the single market and a relatively liberal trade policy. Freedom from alliances has not hindered us from actively influencing in common the EU's capacity for crisis management.

There are also significant differences, even hidden conflicts, between us. One such stems from our different economic and geographical points of departure. Sweden has been one of the biggest net contributors to the EU, whereas it is only now that Finland will soon begin to be a net contributor. Despite the close co-operation between us during the Constitutional Convention, the Swedish philosophy favours the line of nation-state co-operation, while Finland attaches greater importance to a strong Commission as the defender of the small Member States.

Sweden's vote against the EMU constitutes in principle a major dividing line between our countries but reflects also different philosophies and different European identities.

Finland did not hold a referendum on the EMU but our decision was preceded by thorough public enquiries and a broad debate, in which the trades union movement actively participated. Differing economic assessments played an important part, but in Finland the question was seen from

a political angle more than it was in Sweden and we attached importance to securing influence within the Union.

It may be that the Swedish élite envisages that Sweden can defend its interests on a nation-state basis, even without membership of the EMU. But it may also be a question of more profound differences of national identity between us.

In her doctoral thesis (Europe and Finland. Defining the Political Identity of Finland in Western Europe, 1997) Dr. Teija Tiilikainen, the Finnish Government's representative in the Convention, made a very interesting analysis of our European identity. I would like here to develop and interpret her ideas a little.

Both Finland and Sweden belong to Protestant Europe which since the Reformation has had a strong nation-state identity, whereas Southern Europe and large parts of western Central Europe share a Catholic identity which finds secular expression in a positive attitude to federalism. Swedish Euro-scepticism has even deeper roots, first on the grounds of a strong tradition of ideological freedom from alliances, and secondly based on a welfare ideology as a secular form of the country's once missionary reformist religion. It is of the utmost importance that we in Finland try to understand Sweden at the turning-point at which we now find ourselves in the EU. There is a choice between co-operation and conflicts in the EU, conflicts which could become difficult and public.

One of the potential sources of conflict is our different net contributor positions. Finland has not joined in the revolt by the Six and has adopted a median position on this. We want to receive regional aids for Eastern and Northern Finland and also for those of our regions which have problems of industrial structure and high unemployment. In addition we want the EU to show solidarity with the new Member States.

In my view the line being taken by the Six net contributors is unsustainable. The Union also needs resources for an active European and global role in its international relations. We need to be able to invest in research and development.

Finland for its part should accept its role as a future net contributor. We cannot expect that we should always receive the same levels of support.

I think it improbable that there will be a real conflict over the philosophical question of EU development. It is quite natural that Sweden, as a non-member of the EMU, should place more weight on the role of the nation-state and follow the British line. But everyone knows that the EU cannot afford to have a weak Commission under the direct control of the larger Member States. In addition we shall be inundated by practical challenges which require a common policy and a reinforcement of the Union.

We must make a success of Enlargement. We have to design a new policy for those who now become our neighbours. Our co-operation with Russia and the Northern Dimension policy must be improved. The Union has to play a stronger global role and become a real partner of the United States. The Lisbon Strategy needs to be implemented in the Member States. The struggle against terrorism and the implementation of the Tammerfors Agenda need to be intensified.

Here in the Nordic Area we have important challenges in adapting Baltic Co-operation to Enlargement, in the integration of the Baltic States in Nordic co-operation, in securing continuation of the co-operation with Norway and Iceland and their prospects of membership.

Security policy is an area in which much is happening in and around our countries. Our two Foreign Ministers have just demonstrated an almost identical line on freedom from alliances. It was remarkable how strongly Leila Freivald expressed herself on questions affecting EU solidarity and partnership with the USA.

In Finland the Government is in the middle of preparing a report on security policy. Last week it issued a statement on guidelines for this work. Here I should like to give brief analysis of what is new in our security policy.

The first element in our security policy, national defence, remains unchanged. We hold firmly to national service conscription and the territorial

defence system with a major capacity for mobilisation, but are developing even more mobile modern brigades and units. However, we too need a certain modernisation and rationalisation.

In the two other elements, European defence co-operation and NATO co-operation, something new has occurred.

Participation in EU defence co-operation is now accepted without reserve, including participation in what are known as demanding operations and the future structured co-operation. Finland shares EU solidarity – “period!”. Once a policy line has been adopted it is better to stop shilly-shallying efforts to make Finland’s contribution as special as possible.

Finland will continue to develop close co-operation in NATO’s Partnership for Peace and the relevant Council. The option of eventual membership is now being expressed more clearly than before: although there are no current plans to apply for it, membership is now “a real alternative”. An open and factual debate is in progress. It is my impression that it will eventually become a question of “who’s calling the shots” in deciding the timing of an application.

x x x

The new Treaty on the EU Constitution creates opportunities for more effective democratic control of EU decision-making. The role of National Parliaments will be reinforced, and in Finland the Riksdag has from the outset had an important part in and thorough insight into our EU policy.

The dialogue between our Parliaments is increasing and should be intensified. Finland and Sweden in many ways constitute one society. Our economies have become thoroughly integrated, with major corporate amalgamations. Finnish investments in Sweden are of the same size as those of the other largest foreign investors. We must in future avoid any change in the spirit of co-operation: it is a co-operation between equal partners even if one of them may be the major shareholder. Different business cultures can and should co-exist. We can learn from one another.

We also need to make more of an effort to get to know one another's cultures. In Finland this requires knowledge of the Swedish language and recognition of what a huge resource our Finland-Swedish minority constitutes for us.

